

Til lovforslag nr. L 164, L 165 og L 166. Betænkning afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 10. maj 1984

Betænkning

over

I. Forslag til lov om ændring af lov om begrænsning af lønstigninger og om ændring af takt- og dyrtidsregulering m.v.

(Fortsat ændring af dyrtidsregulering)

II. Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

(Forhøjelse af medlemsbidrag og ændrede reguleringsbestemmelser)

III. Forslag til lov om ændring af lov om jobskabelse

(Privat jobskabelse)

Udvalget har behandlet lovforslagene i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren til skriftlig besvarelse.

Mundtlige og/eller skriftlige henvendelser er modtaget fra:

Fabriksarbejdernes Fagforening i Ålborg,
Fællesklubben af Håndværkere ved DtH og DIA,
Tillidsmandsgruppen på Den Kgl. Porcelainsfabrik A/S og
Tillidsmandsringen for Storkøbenhavn.

Herefter indstiller et *flertal* (det konservative folkeparti, venstres, det radikale venstres, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslagene til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Folketingets arbejde med 2 procents-forligets lovpakke har bekræftet socialdemokratiets vurdering af indgrebene som ineffektive og skæve i deres virkning.

Regeringen ser lovforslagene som en fortsættelse af den økonomiske politik, der hævdes at have bragt så gunstige resultater. Det er svært at dele denne optimisme.

Til trods for gunstige ydre betingelser for dansk økonomi er arbejdsløsheden steget kraftigt siden regeringsskiftet. Selv om væksten midlertidigt er bragt til ophør, er der intet, der tyder på, at det økonomiske opsving vil sætte sig igennem i Danmark i form af et væsentligt fald i arbejdsløsheden, hvis den nuværende økonomiske politik fortsætter.

I de tre første måneder i år er priserne steget med godt 7 pct. (omregnet til årsbasis) eller næsten dobbelt så hurtigt som lønningerne.

Betalingsbalancen er i 1984 trods reallønsfald og gode vilkår blevet forværret med et underskud på ca. 6 mia kr. – eller det hidtil største danske underskud i 3 måneder. På denne baggrund er der vist ingen, der fæster lid til regeringens skøn om et samlet underskud på 12 mia kr. i år og 10–11 mia kr. til næste år eller til prisstigninger på under 6 pct. i år og på godt 3 pct. til næste år.

At regeringen ikke selv stoler på prisstigninger fra 1984 til 1985 på godt 3 pct., fremgår af lovforslag nr. L 169 (Forslag til lov om udskrivningsprocenten, reguleringstallet, personfradrag samt skatteloft for 1985 og om ændring af forskellige skattelove. (Ændring af reguleringsbestemmelser m.v.)), hvor pensionisternes bundfradrag reguleres med godt 6 pct. for at give dækning for prisstigningerne.

Så længe den økonomiske politik alene består i faldende realløn, offentlige nedskæringer, stigende skatter og frit løb for erhvervslivets prisfastsættelse og indtægtsudvikling, vil Danmark ikke være i stand til at omsætte det økonomiske opsving til faldende arbejdsløshed og større social retfærdighed.

Socialdemokratiet har i sit program for 1980ernes økonomiske politik, »Den Solidariske Vej«, peget på et alternativ til den skæve politik, der føres i dag. Alle beregninger har vist, at en kombination af en tilbageholdende indkomstpøolitik omfattende alle indkomstgrupper, en aktiv investerings- og beskæftigelsespolitik og en gradvis nedsættelse af arbejdstiden til 35 timer vil medføre en hurtig nedbringelse af arbejdsløsheden og underskuddene på betalingsbalance og statsbudget.

2 procent-forliget er et nyt indgreb over for lønmodtagerne. Igen griber den borgerlige regering og dens efterhånden mange støttempartier ind i forhandlingerne på arbejdsmarkedet ensidigt til fordel for den ene part. Tilliden til forhandlingssystemet lider herved overlast, og det er i dag vanskeligt at se, hvordan der skal komme noget fornuftigt ud af de trepartsdrøftelser mellem regeringen og parterne på arbejdsmarkedet, som et flertal i folketinget havde set som en positiv mulighed.

Dyrtidsindgrebet rammer især lønmodtagere med lave, faste indkomster, der – medmindre der skabes et lavtlønsværn eller andre reguleringsformer – risikerer at sakke betydeligt agterud.

For dagpenge- og efterlønsmodtagere er nulstillingen af de faste satser og suspensionen af dyrtidsreguleringen noget meget alvorligt. Det betyder, at der oven i den real-lønsforringelse på ca. 12 pct., der er sket siden oktober 1982, vil komme yderligere et fald på 6 pct. frem til 1. april 1986. Hertil

skal føjes afgiftsstigninger, kontingenter, forringet boligstøtte m.v.

Efter den tid er de ikke engang sikret en regulering, idet forliget er særdeles uklart med hensyn til forsikringssystemets fremtid. Man lægger her op enten til et socialt system omfattende alle på det nye, lave niveau eller til et dagpengesystem, hvor A-kassemedlemmerne selv skal betale alt, hvad der ligger ud over fællessatsen.

Socialdemokratiet vil gerne kraftigt advare mod disse to muligheder, der vil føre til større ulighed og mindre solidaritet på arbejdsmarkedet.

For modtagere af samfundets hjælp (bistandshjælp, boligydelse, børnetilskud m.v.) er der tale om en yderligere forringelse af deres forhold. Reguleringen på 2 pct. vil formentlig kun give dækning for godt en tredjedel af prisstigningerne. Navnlig bliver lavtlønnede familier med flere børn, der bor i lejebolig, hårdt ramt. Beregninger tilstillet folketingets boligudvalg viser, at mange børnefamilier alene i boligtilskud vil miste over to tusinde kroner.

I modsætning til de mange løfter vil også pensionisterne lide alvorlige tab ved forliget, hvad angår boligydelse, varnehjælp m.v.

Arbejdet i folketingets skatte- og afgiftsudvalg har vist, at det personlige indkomstskattetryk vil stige som følge af 2 procent-forliget. For hver procent indkomstudviklingen kommer til at ligge over 2 procent (og alene »overhængt« fra i år til næste år er godt 1½ pct.), vil indkomstskatten blive strammet med ca. ½ mia kr.

Derimod er der karakteristisk nok intet forsøg på indgreb over for »skattetænkning« og avanceglidning eller forslag om deling af virksomhedernes overskud.

Forliget savner ethvert positivt perspektiv i retning af arbejdstidsnedsættelse, aktiv beskæftigelsesindsats, skattereform eller overskudsdeling. Tværtimod har regeringen hidtil ytret sig direkte negativt om en nedsættelse af arbejdstiden. Forliget lægger op til en yderligere svækkelse af den statslige ungdomsarbejdsløshedsindsats på flere hundrede millioner kroner, og skatteministerens hidtidige oplysninger om en »skattereform« tyder på direkte tilbageskridt i skattelovgivningen. Endelig er der i forliget intet tegn på, at en retfærdig overskudsdelingsreform har været overvejet mellem regeringen og de radikale.

2 procent-forliget lægger op til konflikter på arbejdsmarkedet og en stærk polarisering i samfundet. Det er ineffektivt og skævt, og det står i skærende modsætning til samfundets behov for samarbejde, social retfærdighed og nytænkning.

I konsekvens heraf indstiller mindretallet lovforslagene til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) mener, at dyrtidsreguleringen skal bevares, fordi den jo er baseret på forudgående prisstigninger og derfor er et værn – ikke mindst for de lavtlønnede – mod reallønsfald.

Dertil kommer, at der med lovforslaget om fortsat suspension af dyrtidsreguleringen er sket indgreb i overenskomsterne mellem arbejdsmarkedets parter til fordel for den ene part – arbejdsgiverne.

En sådan fremgangsmåde anser mindretallet for helt uacceptabel og indstiller derfor det under I anførte lovforslag til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet mener ikke, at de arbejdsløse skal bære store byrder i form af en formindskelse af arbejdsløshedsdagpengene på ca. 50 kr. pr. dag, hvilket er konsekvensen af lovforslaget om ændring af arbejdsløshedsforsikringen.

Et samfund, der ikke er i stand til at skabe arbejdspladser til alle, der ønsker det, må i det mindste sørge for, at de, der bliver udelukket fra arbejde, får en dagpengedækning, der er anstændig. Lovforslagets vedtagelse betyder samtidig, at lønmodtagerne skal betale mere til dagpengeordningen for at få mindre.

Mindretallet kan derimod støtte, at efterlønsmodtagerne skal betale mindre til ordningen, og havde gerne set dette overført til alle arbejdsløshedsforsikrede.

Lovforslaget er en del af et forlig, som mindretallet tager afstand fra, idet det bygger på besparelser over for dem, der dårligst tåler det, hvorfor det under II anførte lovforslag indstilles til *forkastelse* ved 3. behandling.

Vedrørende det under III anførte lovforslag indstilles dette til *forkastelse* ved 3. behandling, idet der henvises til socialistisk folkepartis forslag til folketingsbeslutning om forbedring af jobskabelsesloven (B 22).

Et *tredje mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Dyrtidsreguleringen er den mest solidariske lønreguleringsmåde. Den udbetales med ens kronebeløb til alle, og den sikrer, at de lavestlønnede og de svageste grupper ikke sækker helt agterud, herunder især de ufaglærte kvinder og også kvinder inden for eksempelvis HKs område. Suspensionen af dyrtidsreguleringen betyder tab af endnu 2 dyrtidsportioner, såfremt priserne stiger med 6 pct. i 1984 og 1985, dvs. 3.600 kr. pr. år. Dette skønt dyrtidsreguleringen i sin nuværende reguleringsform er ganske utilstrækkelig, idet den i dag har en dækningsgrad på blot ca. 20–30 pct.

Mindretallet kan ikke medvirke til at suspendere dyrtidsordningen og forringe lønarbejdernes vilkår endnu en gang via et folketingsindgreb i den automatiske dyrtidsregulering. Tværtimod mener mindretallet, at systemet burde ændres, så der sikres fuld dækning for prisstigninger.

Derfor indstilles det under I anførte lovforslag til *forkastelse* ved 3. behandling.

Bortfaldet af pristalsreguleringen af dagpengene har allerede kostet de arbejdsløse dyrt. Højeste dagpengesats ville pr. 1. april 1984 have været 365 kr. mod de fastfrosne 335 kr. pr. dag, dimittendsatsen ville have været 297 kr. i stedet for de fastfrosne 266 kr., hvilket betyder, at disse grupper allerede har mistet henholdsvis 4.680 kr. og 4.836 kr. på grund af fastfrysningen. Oven i dette tab skal pristalsreguleringen bortfalde frem til mindst 1. april 1986, samtidig med at medlemsbidraget forhøjes med 335 kr. årligt. Denne politik ensidigt vendt imod lønarbejderne kan mindretallet ikke stemme for.

At medlemsbidraget for efterlønsmodtagere som en lille bitte kompensation nedsættes til det halve af medlemsbidraget for de øvrige medlemmer, kan ikke få denne asociale politik til at glide ned, og mindretallet indstiller derfor det under II anførte lovforslag til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet kan ikke gå ind for tilskud til det private erhvervsliv, når dette tilskud kan kapitaliseres og ryger direkte ned i lommerne på kapitalisterne. Derfor har mindretallet aldrig været tilhænger af socialhjælp til erhvervslivet, ej heller til privat jobskabelse.

Mindretallet er derfor ret så lidenskabsløst under alle omstændigheder og kan derfor med hensyn til, hvorledes den private jobskabelse administreres – om den er bevillingsstyret eller lovbunden. Mindretallet er imod den ikke medvirke ved gennemførelsen af det under III anførte lovforslag.

Flemming Jensen (KF) fmd. Henning Andersen (KF) Bo Kristensen (KF)

Jette Thomsen (KF) Jens Peter Jensen (V) Tørnæs (V) Bente Juncker (CD)

Kofod-Svendsen (KrF) Jytte Andersen (S) Svend Auken (S) Bakholt (S)

Søren B. Jørgensen (S) nfm. Kaj Poulsen (S) Lilli Gyldenkilde (SF)

Ole Henriksen (SF) Elisabeth Bruun Olesen (VS) Lone Dybkjær (RV)

Partierne FP og FD havde ikke medlemmer i udvalget.